

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Colomer, núm. 24.
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes,
Fora 8 » trimestre,
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

Del periódich inglés *Textile Manufacturer* corresponent al 15 de Febrer del present any, traduhim l' article que segueix per referirse á nostra ciutat.

Encara que l' articulista va un bon xich equivocat en alguns dels datos que anota y eventura judicis inexactes, qu' havem de suposar fills d' un precipitat estudi, de totas maneres es de bon afecte veurer com en los pahissos que van á l' avansada del moviment industrial, s' ocupan, ab elogi, de la industria de nostra ciutat.

Diu aixís l' article en qüestió:

FABRICACIÓ TEXTIL Á ESPANYA

Diu un corresponsal del «Industrial Record» que la industria textil es la representant dels interessos comercials de la Ibèria septentrional. Eixa industria floreix en la escassament frecuentada, poch coneguda y esgarriada població de Sabadell de alguns 20.000 habitants. Aquest *pueblo*—aixís ho califica lo corresponsal—está á poca distancia de Barcelona capital comercial d' Espanya. Lo qui escriu ha visitat duas vegadas Sabadell, fastiguejantse per sos polsosos y llastimosament mantinguts carrers y veyent sas principals fàbricas. No es pas un punt agradable per viurerhi. Sempre hi han los dos extrems. ó be tot calor, enlluhernament y pols, ó boira humida, fret y fanch fastigós. En aixó es com tots los demes paissos que parlan espanyol.

Fins sa segona visita y després d' haver inspeccionat algunas feynas mes, lo qui escriu no va ser informat de que en lo districte hi existia una important associació de fabricants. L' institut se diu «Gremio de Fabri-

cantes» fundat en 1559 y está domiciliada en lo carrer de San Quirse. Consta de 130 membres y ocupa un bonich edifici. Un hom no s' ho figuraria que 'ls fabricants de la localitat possehissen un tan maco casal, provist de llibreria, espayosa sala de lectura semi-pública, grans salons, museu industrial, etc. Los socis pagan una petita cuota anyal en concepte de suscripció. Son número no 's compon pas solament de fabricants. Los comerciants també poden serne socis.

Sabadell es lo centre textil mes important de la península, molt més avansada que la seva vehina Tarrassa, ahont també hi ha una cambra de comers pera sos fabricants.

La industria del cotó produheix classes de géneros dits curats (blanquejats) y pisanas. Tres casas fabrican géneros blanquejats y tenen sos despatxos á Barcelona. Llur producció es de 95.000 pessas anyals, consumint 920.000 kilos de cotó. Una altra casa produheix 6.500 pessas de pisanas, consumint 8.500 kilos de cotó y d' una fàbrica de filats se diu que produheix anyalment género per valor de 30.000 duros que es una cantitat considerable á Catalunya.

Dos firmas se dedican á aprofitar totas las borras ó residuos de la llana, mentres que hi han varis fabricants d' estam. Un altra 's cuyda especialment del aprest de la llana. Hi han dos tintorerias. La més gran de las fàbricas de teixits de llana es la de Corominas y Salas, part de fora la població. Donan feyna á uns 300 treballadors. Lo visitant va esser conduhit per los principals edificis, entre mitj d' un bosch de corretjas y fressa y lo bronzir de la maquinaria. La forsa motriz es de 60 cavalls nominals, treballant generalment á 100.

En aquest centre fabril, se produheixen tota mena de géneros de llana, tant mostrejats com llisos, essent la major part novetats superiors en combinacions teixidas.

Además produheixen en gran escala flassadas y cobrellits, llistats, xals, mantas de viatge, ponxos, capas grans y xicas, etc. Los fabricants de Sabadell representat per llur Gremi, varen obtenir medalla d' or en la recient exposició de Barcelona. A París se 'ls hi va concedir diploma d' honor. Lo número dels fabricants mes importants de géneros de llana es de sobre 45 y altres tants de menos importancia que sols emplean pocas mans. De la primera categoria 34 fàbricas que van ab vapor. Hi han varis fabricants de *shoddy* (?) y llur producció es de 700.000 kilos anyals dels quals 85 per cent es *shoddy* y 15 per cent *muncho* (?) Sobre un 90 per cent d' eixa producció 's consum en aquest país y s' exporta lo restant. La producció anyal de llana pentinada se valua en 700.000 pessetas, de la cual 80 per cent se consumeix en lo país y 29 per cent s' exporta.

Lo cotó s' importa de tots los paissos que 'n produheixen pro principalment dels Estats Units. La llana s' importa en balas de la República

Argentina, valuadas en 6.000.000 de pessetas, y de Australia 1,000.000 de id. Altras llanas que també 's consumeixen son producte del país.

La llana cardada de un valor de 2,000.000 de pessetas se reb principalment de Roubaix (Fransa), y Bradford (Inglaterra).

Los draps de llana venen principalment de Marsella, Suiza é Inglaterra per un valor de 1,000.000 de pessetas.

La maquinaria empleada en las fábricas de teixits ve principalment de Manchester, Bradford y Huddersfield, Inglaterra, y de Mulhausen y Chemnitz. Domina la maquinaria inglesa, encare que varis establiments de Fransa y Alemania surteixen també las fábricas de Sabadell.

Recientment Espanya ha progressat considerablement en la construcció de maquinaria per teixits. Actualment n'hi han dos tallers á Sabadell y tenen feyna. La electricitat comensa á representar un paper molt important en la iluminació dels establiments industrials d'aquí. Las més importants fábricas de teixits visitadas tenian dynamos pera provehir la iluminació per incandescencia.

Los generadors de vapor, máquinas de id., transmisions, etc, venen en sa major part de Fransa y tallers de Barcelona. Los fabricants de teixits espanyols diuen que en general llur negoci está be. Llurs mesos de major feyna en cada any, son Maig, Juny, Juriol y Agost. Llurs mercats son Espanya, Portugal, las Antillas, repúblicas Sud-americanas é Italia. Portugal pren la major part del *shoddy* (?)

No mes que en edificis industrials, hi han á Sabadell un 800.000 duros empleats. Afegeixis á n' aixó lo valor de las instalacions y 'ls materials, y se tindrà un total aproximad de uns 2,000.000 de duros invertits en aqueixa industria, en una població de menos de 25000 habitants. Varis dels propietaris de fábricas tenen diposit á Barcelona. En l' any 1890, lo valor dels géneros de llana produhits va esser de 3,200.000 duros, y lo profit mitj anyal ha sigut de 50.000 á 60.000 duros durant lo darrer deseni. Los salaris dels treballadors oscila entre 4 $\frac{1}{2}$ pessetas y 1 duro per dia de 10 $\frac{1}{2}$ horas de treball. Es un pobre salari per nna llarga jornada de treball y la vida no es tan barata com deuria ser ab tan baixos preus. Lo resultat es que l' operari espanyol es un desgraciat. La supersticiosa ensenyansa que reb en sa joventut lo inhabilita pera seguir una carrera independent.

En quant á las donas de las fábricas solament guanyan de 10 á 12 pessetas setmanals, ó de 8 á 10 *shillings* per 60 á 65 horas de treball.

Lo tipo usual de fábrica de teixits á Espanya emplea de 70 á 75 treballadors, en llur majoria homens.

Los productos quimichs com sals de sosa, potassa, y materias colorants venen de Alemania y Fransa, mentres que fil de coure y feltres pera lo pentinat de llana s' importan en gran escala de Inglaterra, Bélgica y las

duas nacions anomenades. Las fàbricas de teixits de Sabadell reben lo 70 per cent de llurs llanas de Buenos Aires, 20 per cent d'Austràlia, mentres que unicament un 10 per cent de producció nacional. Las causas de la preferència per llanas estrangeras, son que ellas costan menys y llurs qualitats s'adoptan mellor als panyos demanats per lo públich. Un altre factor important que va contra l'adopció de productes patris, es lo cost dels transports. Costa 95 pessetas portar una tonelada de llana desde Zamora á l'altra banda de Madrid mentres que per portarla de Inglaterra no costa més que 53 pessetas. Desde Constantinopla unicament costa lo mateix que desde Zaragoza—una dena d'horas per ferrocarril—aixó es: 32 pessetas per tonelada.

Aquest es un dels molts curiosos aspectes del comerç espanyol.

També del mateix periòdic hi extrayém lo següent solt:

LA COMISSIÓ DEL TREBALL

La secció dels teixits de la comissió del Treball ha reanudat sas sessions á Westminster presidida per Mr. Mundella, prenent declaracions sobre varis punts interessants per lo treball.

Mr. F. P. Ardold-Forsters que ja havia declarat una altra ocasió va presentar algunas interessants estadísticas relatives als teixidors de gèneros d'estam del districte de Bradford y á llurs salaris recullidas per la Cambra de Comers de Bradford. L'objecte d'eixas estadísticas era demostrar que Mr. Dreio no tenia rahó al afirmar que 'ls salaris dels teixidors no passaven uns ab altres de 9 shelins—equivalents á uns 45 rals de la nostra moneda—setmanals.

Las informacions presas per la Cambra ensenyan que lo terme mitj del guany setmanal per cada teixidor durant l'any 1890 va esser de 13 s. 5 d. y al any 1891—1 s. 3 d.

Mr. R. Wilson, president de la associació de contramestres del districte de Bradford, lo qual va esser interrogat després de Mr. Forster, digué que ell creya que los tipus presentats per aquest senyor eran massa elevats—no porque dubtés de la exactitut dels datos allí presentats, sino porque sabia que no s'havien rebut las contestacions de varias de las preguntas enviadas.

SECCIÓ POLÍTICA

Ja han tingut lloch las eleccions de Tarrassa y com ja es costum en totas las lluytas electorals polítiques madrilenyas, no se sap encara qui será 'l verdader diputat per aquell districte.

Los reformistas y conservadors, diuen que 'n Sedó ha triomfat y los republicans sostenen que ha guanyat 'n Jover.

Donchs per mes que 'n l' acte del escrutini fou proclamat lo senyor Sedó com á diputat per Tarrassa, als tarrassenchs ja no 'ls vindrá de nou que anul·lin l' acta com quan las lupinadas per 'n Bosch y Labrús.

Y tot aixó, en temps dels conservadors, d' aquest partit tan amich del ordre y de la legalitat, que per atrapar lo poder que tan necesitava fins admeté 'l sufragi universal que tant cruament va atacar 'l seu ilustre jefe, sens duple confiant que en sent l' hora d' anar á las urnas se 'n fa 'l que se 'n vol d' aquesta mena de sufragis.

Y heus aquí com un districte tan important com 'l de Tarrassa, gracias á las barbaritats que permet la política conservadora, y á no haver tingut prou energia pera rebutjar candidats polítichs, pera proclamar á un bón tarrassench ó un bon catalá que ab tota independència, pogués defensar sos interessos, 's troba un infinitat de temps, sense representació en las Corts y encara aquesta depenent mes que dels seus vots, de la voluntat dels caneros y *niños góticos* de la majoria, que son qui en últim cas juljan si es neta ó bruta l' acta que se 'ls hi envia.

Aprenquin los tarrassenchs per una altra vegada y acostúminse á despreciar per un igual á tots los partits polítichs madrilenys que tots son uns quan se tracta de malmenar nostres interessos ó d' enlayrarse á costa de tota classe de indignitats.

L' assumpto dels Astillers del Nervion que tanta por feya á molts per los milions que amensava-costarnos está ja en camí de ser una verdadera desgracia nacional, com 'ls toros, la política madrilenya, etc. etc.

La societat anónima, que, gracias á la benevolencia canovina, s' encarregá de la empresa temps enrera, ha tronat y no ha tingut mes remey lo govern que encarregar-sen y acabar pel seu compte ó mes ben dit pel nostre compte los barcos que 's construïhan los quals si 'ns havian de costar á pes de plata are anem á riscos de que 'ns costin á pes d' or, y aixís y tot si 'n surtim encare gracias.

Si 'l govern no hagués permés lo cambi de la Societat Rivas Palmers, per una Societat anónima, sens mes garantía que 'l valor dels Astillers construïts, que per molt que valguin, no serveixen, porque lo que sobran al Govern son aquestas factorias, are hi haurian responsables de la quiebra y quan menos si 'ns quedessim sense barcos, podriam recobrar los milions invertits y no farian 'l paper ridícol que acostumem á fer sempre en tots los assumptos de Espanya.

¡Pero aneuli á dir al *ilustre* Cánovas tan atrafegat en accontentar y armonisar la majoria, ensalsar al exércit y demás tonterias polítich-madrilenyas, que s' hi havia de mirar més en aquets assumpto tant important per los milions que al Estat li costaria!

¿Y després, com hagueran pogut fer diputat á 'n Martinez Rivas, si hagués continuat la Societat primitiva dels Astillers del Nervion?

Be valia, donchs, la pena de convertirla en anónima encara que aixís no hi haigi responsabilitat que exigir als contractistas que haurán cobrat tranquilament los diners dels pobres contribuyents, fins que 'ls hi ha donat la gana, gracias al *sans façon* dels partits polítichs á que estem condemnats qui sap per quan si Deu no ajuda.

Lo Director del *Diario de Barcelona* senyor Mañé y Flaquer, ja feya temps que no 'ns deya res als catalanistas y devia pensar que si continuava més temps callant respecte de nosaltres, podria ser que 'l confonguessin entre 'ls bons amichs nostres.

Y aixó es lo que no pot sufrir; que li diguin conservador, canovista, ministerial poch l' importa, porque ja está acostumat á no tenir independència, pero que li

diguin massa que es catalanista, ó més ben dit, bon catalá, li deu doldrer per lo que de tant en tant 's desprén de sos articles.

Vegin sino nostres llegidors; gracias á la diputació (conservadora) y al Govern (conservador) ab la excusa de reorganisar los Mossos de l' Esquadra, los hi han clavats per la esquena jefes d' exercit, la llibertat de poguer entrar en lo cos á tot fill d' Espanya, y en fi, demanin, cosas dels nostres polítichs que allà ahont posan la má, ja estem ben frescos.

Donchs bé, com era natural, n' hem protestat tots los catalanistas en una ó altra forma; *La Renaixensa* en dos articles molt ben pensats y ben escrits á la vegada, *La Veu de Catalunya* baix la firma de Mosen Jaume Collell que no cal dir ab quanta energia y concisió maneja la ploma; altres periódichs que en aquest moment no recordém y la majoria dels corresponsals de Catalunya de *La Renaixensa*, que saben de sobras lo que han fet los Mossos de la Esquadra en bé de la pagesia de Catalunya.

Pero lo senyor Mañé y Flaquer, fent veurer que no ho havia vist, ó creyent que 'ls seus llegidors basta que ell ho digués s' ho creurien desseguida, diu lo passat diumenge que «aixó als catalanistas no 'ls preocupa porque com nosaltres volém una Catalunya á la nostra manera y no la verdadera de temps més felissos, cap de nosaltres s' ha recordat de surtir á la defensa de un dels organismes més volguts de la Catalunya històrica que segons 'n Mañé y Flaquer no es la que volem nosaltres.»

¿Nó es veritat que posats en antecedents, y vist qu' avans que ell y primer que 'l *Diario* (pobra Catalunya si s' hagués de refiar únicament d' ell) nos hem ocupat y protestat d' aquest nova barbaritat del centralisme, no hi ha paraulas pera calificar l' exabrupto del director del colega?

Menos mal si rectificués avuy lo que tant descaradament va anagar diumenge, per mes que haguera pogut llegirho, ja que avans que ell ne protestarem los catalanistas, pero no es d' esperar de la seva rectitut.

Un home y un *Diario* que tant sovint parlan de noblesa y honradés periodísticas y fan lo que han vist nostres llegidors y no rectifican, ja portan ben bé lo sello sobre.

Y 'ns diu á nosaltres que no volém la Catalunya històrica quan ell mateix quan lo missatge á la Reyna, perque la volíam y reclamavam, va dirnos anacrónichs y no sabém quantas cosas més.

Llàstima de temps perdut y tinta escampada contra 'ls germans de Catalunya; més haguera valgut ja que tant blassona de noblesa é independència periodística que las hagués clavadas dretas al Govern y á la Diputació perque vulneran la institució tan catalana dels Mossos de la Esquadra.

Més aixó no pot ser que 'n Mañé ho faigi.

Tan lo Govern com la diputació son formats per conservadors y ell que tant se riu dels progressistas, quan se tracta dels interessos de Catalunya no fa més qu' escarnir son lema: Primer lo partit que tot.

Y no poguent pegar al partit 'ns pega á nosaltres.

Continui 'l senyor Mañé y Flaquer sa obra destructora, toleri per amor al partit las tupinadas electorals conservadoras, los desafios descarats d' aquestos temps, los desastres económichs, los despotismes del govern central, fins l' atentat Códich Civil contra Catalunya que no meresqué ni un sencill article de sa ploma, de la mateixa que tan crida are per lo dels Mossos de la Esquadra, tiri avant sa trista campanya que un dia ó altra ho compendrán fins sos més entussiasistas é idolatras partidaris y rebrá llavors lo premi de sas feblesas.

Tart ó d' hora 's reb en aquest mon lo pago de las injusticias.

UN LLIBRE DEL SR. BRAÑAS

Ab lo títol de *Curso de Hacienda Pública General y Española*, ha donat á llum lo docte catedràtich de la Universitat de Santiago de Galicia don Alfred Brañas, un extens volum, *apuntes* com ell los anomena, pera l'us principalment dels joves alumnos de la facultat de Dret de nostras Universitats.

Lo llibre importantíssim que 'ns ocupa està dividit en quatre parts, en la forma següent: primera part, Preliminars de la Hisenda; segona part, dels Ingressos públichs; tercera part, dels Gastos públichs; y quarta, de l'Administració financiera y de la Contabilitat.

La segona part ó siga la que tracta dels ingressos públichs està dividida en duas seccions; la primera s' ocupa dels ingressos ordinaris y la segona dels extraordinaris. També està dividida en la mateixa forma la referent á la administració financiera y de la contabilitat tractant la primera del personal d' Hisenda y de la Contabilitat la segona.

Ab aquesta obra didáctica s' ha proposat lo Sr. Brañas, y ha lograt ventatjosament sos propòsits, suplir las ampulositats y declamacions oratorias del llibre de text per un tractat extens en datos de las cuestiones financieras que comprén tan intrincada materia; aixís com també las síntesis complerta de las lleys espanyolas en materia de gastos é ingressos públichs y de organisació fiscal; escrit tot ell ab frasse clara y concisa, suplint los párrafos filigraats y las galas retóricas, que més aviat distreuen que fixan l'enteniment del deixeble, per la exposició intel·ligible, clara y senzilla de las cuestiones financieras que compren la asignatura.

Aquest llibre que ha de prestar á las classes escolars grans serveys, moltes ventatjas y profitosos resultats, deu, com diu molt be son autor, estudiarse en las aulas sense supressions de cap classe y ab ell s' evitarán també los fatals resultats que donan l'abundancia y diversitat d'autors pera consultar y 'l tan usat procediment dels apuntes presos de viva veu, quan encara molts dels alumnos desconeixen lo mes elemental de la ciencia que estudian.

Aquesta importantíssima obra del simpàtich Catedràtich de la Universitat Compostelana D. Alfred Brañas, ha vingut á omplir un buyt ben necessari pera l'intrincat estudi de la Hisenda pública que, d'acort ab lo que diu l'autor en las advertencias que fá al comensar lo llibre, los escolars que tingan d'estudiar molt y no pugan perdre lo temps sabrán agraïrli.

Rebi lo Sr. Brañas nostra més coral felicitació.

C.

CANT D' AMOR

POESÍA PREMIADA AB LO SEGON ACCÉSSIT DE LA FLOR NATURAL EN LO "CERTÁMEN LITERARI" DE LA "SECCIÓ CATALANISTA" DE LA ASSOCIACIÓ DE CATÓLICHES DE SABADELL, CELEBRAT LO DIA 2 D' AGOST DE 1891

„nspiradora musa de ma cansó gentil.

I

La tarde es xafogosa,—lo sol escalda
y mustiga la hermosa—flor ab sa calda;
las aus joliubas vagan—per lo brancatje
y 'ls cunillets s' amagan—entre 'l fullatje;
la font clara goteja—demunt de l' eura
y 'l pardal que sedeja—joyós s' hi abeura;
del riuhet l' aygua mansa—suament murmura;
tot en lo món descansa;—dorm la Natura.
Ni una boira destorba—del sol la gala;
sols lo silenci torba—gentil cigala
que sens parar entona—sa cansoneta,
mentres la papallona—amoroseta,
está fent mitjdiada—tristeta y sola
demunt la flor morada—de farigola.

A l' ombra pura—d' un ronre altiú
que 'ls raigs detura—del sol d' estiu
ma bella aymada
mitj recolsada
dorm y sonriu.

Dorm, dorm, ma dolsa aymía,—regina de mon cor,
jo vetillo ab alegría—ton somni dols d' amor;
los ángels qu' al cel viuhen,—t' envejan de segú,
los ángels quan somriuhen—no son tan bells com tú

II

Son llit es d' herba blana—tendre y florida,
quan á son pés s' aplana—reb nova vida;
sa rossa cabellera—desfeta y solta
la flor de ginestera—confón y envolta.
Las papallonas giran—al entorn d' ella
y joyosas atmiran—sa cara bella;
avansan, se deturan,—parars' prenen
y cants d' amor murmuran;—per flor la prenen!
Voláu, donchs, amorosas—papallonetas
demunt las bellas rosas—de sas galtetas,
demunt la clavellina—de sos bells llabis;
més ¡ay! may á ma nina—li feu agravis,
perque si sas parpellas—se desclohian
los flams de sas llums bellas—vos cremarian.

Dorm y reposa—ángel d' amors.
regina hermosa—de tots los cors,
dorm, dolsa aymía,
cel d' alegría,
verger de flors.

Al esguardart' dormida—mon cor se torna avar;
descansa, donchs, ma vida—qu' així 't puch atmirar;

ta verginal bellesa—es mon preuhat tresor;
mon cor es l' arquimesa —que guarda ton amor.

III

Quan dolsament sospiras,—la pura flayre
del alé que respiras—es lo meu ayre;
es l' ayre pur que 'm falta,—la ratxa pura
qu' á l' ànima malalta—per sempre cura.
Tos llavis son la bresca—que treu sens mida
la mel rosada y fresca—d' amor y vida;
bresca d' amor castíssim,—font dolsa y pura
d' ahont brolla 'l doll puríssim—de ma ventura.
De ta ullada amorosa—la flama intensa
omple de llum hermosa—mon cor y pensa,
y á sa claror oviro,—ma dolsa aymia,
del amor que sospiro—l' eterna vía;
vía que Deu encensa—de ditxa pura,
qu' en la terra comensa—y en lo cel dura.
Ma dolsa aymia,—ni allá en lo cel
fina la vía—de nostre anhel,
vía florida,
mar endolsida
d' onas de mel.

Auqi sota la volta—del ample firmament
de mon amor escolta—lo tendre juarment:
ab tú y per tú vull viure—gosant de ton amor;
ton dols y pur somriurer—es l' astre de mon cor.

IV

¡Deu meu, si n' ets de bella,—flor aromosa!
te desclous com poncella—pera ésser rosa;
rosa que treu florida,—color y essencia
per fer un cel ¡ma vida!—de ma existencia.
Al veurent recolsada—demunt de l' herba
que ta emprenta adorada—reb y conserva
enamorat t' esguardo,—joyós sospiro
y ta bellesa guardo—y ab pler t' atmiro.
Espero ab ànsia l' hora,—quan deixondida,
ta ullada qu' enamora—me dongui vida,
y, avar de contemplarte,—també me pesa,
qu' aixís puch admirarte—per ta bellesa;
mes sempre 'l cor encerta—ditxa complida
gosant si estás desperta—y estant dormida.

Dorm, dolsa aymia,—ma bella flor.
cel d' alegría,—somni d' amor.

dorm y reposa,
regina hermosa,
cor de mon cor.

Inspiradora musa—de ma cansó gentil,
lo foch d' amor m' abrusa,—mon cor es un Abril,
Deu ton amor me dona—premiantne mon anhel
y ab ell una corona—que 'ns obrirà lo cel.

V

En mitj d' una planura—molt regalada
que besa sempre pura—la marinada,

necessitat cada dia més creixent, sobre tot en poblacions de regoneguda importància industrial com Sabadell, de las classes d' Arts y Oficis y sa elevada missió en benefici dels interessos morals y materials dels pobles que aspiran anar á l' avansada de la civilització.

Aquest treball de nostre digne company en la premsa Sr. Sagalés, arrancá forts aplaudiments de la concurrència.

Acte seguit se procedí al repart dels premis com segueix:

Classe elemental.—Guanyá lo primer premi D. Pere Brujas.—Segons premis: D. Salvador Pibernat y D. Joan Valls. *Teneduría de llibres.*—Primer premi D. Vicens Moragas.

Francés.—Primers premis: D. Ramon Corominas y D. Antoni Sampere.

Dibuix lineal mecánica.—Primer premi: Mateo Morral.—Segons premis: D. Joan Trias y D. Joan Massoliver.

Teoria de teixits.—Primer premi: D. Francisco Domenech.—Segons premis; D. Hermenegilt Martí y D. Joseph Galbany.

Academia de Bellas Arts.—Primers premis: D. Joaquim Creus y don Juli Marcé.

Academia de música.—Classe de solfeig: *Noyas.*—Primer premi: senyoreta Paulina Escapa.—Segons premis: Srtas. Dolors Saló y Dominga Giralt.—*Noys.*—Primer premi: Rafel Ginescá.—Segon premi: Bruno Lladó.—Classe de piano.—Primer premi: Srta. Antonia Giralt.—Segons premis: Srtas. Filomena Clement y Raymunda Saló.—Classe de violí.—Primer premi: Rafel Ginescá.

Al passar los alumnos á recullir sos respectius premis, foren saludats per la concurrència ab una nutrida salva d' aplausos.

D. Gregori Valencia á qui lo senyor Cirera concedí la presidencia, manifestá tenir á gran honra presidir la festa que 's celebrava; felicitá als alumnos premiats y acabá ab frasses d' elogi y admiració pera l' Ateneo y pera Sabadell.

Parlá á continuació lo Sr. Domenech, qui ab paraula fácil, estil elegant y correcte felicitá al Ateneo y alumnos premiats, s' extengué en varias consideracions sobre la ensenyansa y acabá son brillant parlament fent una entusiasta apologia del treballador que li valgué l' unánim aplauso de la concurrència.

Lo president D. Antoni Cirera y Campdepadrós doná las gracias á la concurrència, fentlas extensivas en forma molt sentida y delicada á los ilustres personas qu' ab sa presencia honravan la festa, á las representacions y dignes professors del Ateneo.

Aixecada la sessió la Comitiva passá á visitar lo local de la Academia de Bellas Arts, ahont estavan de manifest los treballs dels alumnos premiats.

Aquesta es en resum la festa que celebrá l' Ateneo Sabadellés, en

honra, gloria y profit de la ensenyansa; empresa digna de tot elogi y que ha de reportarli á nostra estimada Sabadell, en hora no molt llunyana, los profitosos resultats que son consecuencia l gica del estudi, honra dels pobles que s' empenyan pel camí del pegr s y de la civilisació.

Segueixi per aquest camí l' Ateneo ab la seguretat que, com avuy, no ha de faltarli may l' apoyo de las personas ilustradas y 'l mes desinteressat aplauso de sos compatrieis.

NOVAS

Lo "Centre Catal " d' aquesta ciutat prepara pera los días de la pr xima Pascua, la celebració de la festa inaugural del present curs, la qual concidir  ab la obertura oficial del nou edifici, construït recentment en la finca que posseheix en la Rambla lo propietari D. Antoni Oliver.

L' acte revestir  gran importancia pera la causa regionalista que ab tant acert v  defensant desde sa fundació lo patri tich "Centre"

Segons noticias, assistir    la festa inaugural lo m s granat de nostres escriptors y poetas.

La company  dram tica del Teatro Romea de Barcelona que actua en lo dels Camps de Recreo d' aquesta ciutat te en estudi lo drama històric en 1 acte, titolat *Vectigal de la carn*, degut   la ploma de nostre amich y compatrici D. Manel Ribot y Serra.

Se troba   Madrid nostre distingit amich y compatrici D. Joan Sallar s y Pla gestionant la cuesti  de los Tractats de Comers y reforma de las partidas del Aranzel, en unió de los Srs. Sard, Nicolau, Cornet, Elías y Caralt.

Sab m qu' al mateix temps gestiona prop del senyor Ministre d' Ultramar, lliuri del impost transitori de 10 per cent,   los g neros de panyer  que s' envihin   Cuba fins lo 30 de Juny, aix  es,   los que acredit n haver sigut embarcats en dit dia en un de los ports de la Peninsula. Sembla que 'l Ministre no 's troba molt dispost   concedir la petició, encare que ha prom s estudiarla, per quin motiu bé ser  que los fabricants que tinguin demandas pendients pera Cuba, activin la fabricació y expedició dels mateixos, donchs los g neros qu' arribin   la Antilla, després del 30 de Juny, pogar n lo 10 per cent esmentat.

Desitjar m un bon èxit   las activas gestions de nostre distingit compatrici.

Segons atenta invitació qu' hem rebut, redactada en nostre estimada llengua, la societat de ball "La G bia" ha acordat reorganisar los balls   reunions familiars que celebra en lo magnífich sal  del Caf  Ibèric y que tan bona acceptació tingueren desde sa fundació.

En la tarde d' avuy tindrà lloch la primera de ditas reunions en l' esmentat sal , la qual es d' esperar se veur  molt concorreguda; preparant la Junta un extraordinari ball de vetlla pera 'l dia 26 dels corrents, festivit  de la Ascenci .

Se 'ns ha remés l' *Estudi d' arqueologia arquitectónica sobre 'l sepulcre romà de Fabara*, per D. Joseph Puig y Cadafalch y D. Cassimir Brugués y Escuder, que obtingué premi en los Jochs Florals de 1888.

Agrahim la deferencia que 'ls hi ha merescut als autors lo nostre setmanari.

A fi de donar surtida al original retrassat que teniam en cartera, aplassem pera 'l pròxim número ocuparnos com se mereixen las notables produccions estrenadas lo dissapte 14 del corrent en Barcelona, que son l' ópera *Garin* del Mestre Breton, y l' *Anima Morta* de Guimerá.

Lo passat dijous al vespre, nostre company y estimat coloborador don Manel Rocamora doná en lo "Centre Excursionista de Catalunya" una conferencia, en la que ab fácil y correcta paraula y ab comentaris molt oportuns desentrotllá lo tema "Costums del Camp de Tarragona.

Al acabar, lo desartant fou molt aplaudit y felicitat per la concurrència.

La Junta d' Instrucció pública de Barcelona ha nombrat mestre de una de las escoles públicas d' aquesta ciutat á D. Joan Flamerich.

Lo mestre Breton que acaba d' obtenir un nou triomf ab l' extreno á Barcelona de sa magnífica ópera *Garín* ha manifestat desitjos d' escriurer una partitura sobre la magistral obra del mestre Guimerá *Mar y Cel*.

Segons lo resultat del escrutini de las eleccions verificadas á Tarrassa, ha resultat elegit diputat á Corts lo candidat ministerial D. Antoni Sedó. Lo Sr. Jover ha consignat protestas en las duas seccions de Olesa y una de Rubí.

S' ha encarregat de las contractas de la acreditada orquesta "Furés", en aquesta ciutat, D. Pere Martí. Rambla, 170.

Segons noticias está á punt de sortir á llum pública un nou periódich local, órga del "Ateneo Sabadellés."

Ho celebrariám.

La Diputació provincial de Barcelona per acort pres en sessió del día 18 del corrent mes nombrá membres de la comissió que ha d' entendre en los vivers y plantacions de ceps americans de nostra provincia á D. Antoni Ubach y Soler, de Tarrassa y á nostre amich y company de catalanisme D. Rafel Mir, de Sant Sadurn de Noya.

Nostre estimat colega y bon company, *La Unión Vasco Navarra*, corresponent al día 11 del corrent, inserta un llarch article titolat *Los Juegos Florales*, en que fa compendiosament la historia d' aquesta institució y després resenya la festa celebrada 'l diumenge, 8 dels corrents, posanthi un interés y un afecte digna del major agrahiment.

A propòsit del projecte de lley sobre las universitats, sotmés á la discussió del Senat francès, escriu "Meste Franch" en *L' Aioli*:

“Quan una rassa ha lograt al mion un lloch com la nostra (la provençal) ha tingut, y que, privilegiada per la naturalesa y mestressa de tots sos drets y de totes sas llibertats, s' abandoná ella mateixa, deixantsho pendre tot, y que aquesta espoliació arriba fins á suprimirli l' us de sa llengua, ¿quina queixas podrá aixecar quan se refusa á sos fills la instrucció en son propi pays?”

Endavant, pobles de Provença, continuéu emborratxantvos de paraulas; feu, á tort y á través política al estil y á profit dels centralisadors de la capital.”

La Secció d' Excursions de la Associació Artístich Arqueològica Barcelonina, ha acordat que 'l llenguatge oficial de la mateixa sia 'l catalá.

Rebi per tal motiu nostre entussiasta aplauso.

L' Ajuntament del Bruch ha acordat la celebració d' una festa patriòtica que tindrà lloch lo dia 6 del vinent Juny, aniversari da la victòria obtinguda contra las tropas de Napoleon. A aquest fi compta ab l' apoyo dels majors contribuyents y demés gent del poble.

Es curiós lo següent retall qu' extrayém de nostre estimat company *La Veu de Catalunya*.

“En lo nombre de nostre excelent company de Montpeller *La Campana de Magalouna* del dia 15 del finit Abril, hi trobém expressada y feta pràctica una idea de magnífichs resultats per la propagació del amor á la llengua de la terra. Valdament que ací 's procurés imitar. Diu aixís nostre estimat colega:

“Als noys que llegexen

La Campana de Magalouna.

Jóvens amichs, que tan aficionats sou á llegir aquest periódich escrit en llengua de nostres pares, escoltaume. Tindreu ara, per Pásqua, alguns dias de vaga Donchs bé, un dia, que no sapigueu qué fer, preneu una fulla de paper, y escrigueuhi en la llengua de la terra, entengueuho bé, lo que voldréu.—Inventéuho, trayeusho del cap, ó prenéu qualsevol cosa d' un llibre francés y poseuho en llenguadociá, com vos sembla. Després envieuho á *La Campana*. Si no teniu quinze céntims pel sello, portéu lo paperet á la travessia del Cavall-Vert, n.º 15, al bussó de nostre periódich.

No descuydéu de posar vostra edat y domicili. Los quins haurán fet las cosas mes aixeridas, serán agraciats ab llibres, é insertarém en lo periódich lo mes escullit.

Vaja, jóvens amichs, feunos veurer que sabéu parlar *patoués*, com diuhen ara. Y si algú vos digués que un noy que va á la escola no deu parlar ni escriure *patoués*, responeuli que vinga á dirnosho á nosaltres los *campaners* que li farem llegir los llibres y 'ls discursos d' un gran sabi, Miquel Bréal, de l' Institut, lo defensor de la llengua materna, qui ha dit: *L' idioma local es lo mes segur auxiliar del francés* “

Lo passat diumenje tingué lloch á Vilanova y Geltrú lo meeting catalanista convocat per la patriòtica “Associació de Propaganda Catalanista,” al objecte d' explicar las bases de la Constitució Regional Catalana, formuladas per l' Assamblea de Manresa.

Ocupá la presidencia D. Francisco X. Tobella. Feren us de la paraula D. Marian C.

Roig, de Vilafranca del Panadés; lo jove advocat Sr. Roger; lo Sr. Sacases, president del "Centre Catalá Vilafranquí"; D. Antoni Sunyol, president de l' "Associació de Propaganda Catalanista"; resumint los discursos lo Sr. Tobella.

L' acte revestí escepcional importancia y nó hi ha dupte que será de profitosos resultats pera la causa de la patria.

L' ilustre escriptor alemany D. Joan Fastenrath nos ha distingit ab l' envió d' un exemplar de sa traducció al alemany de la Trilogie Los Pirineus, de D. Victor Balaguer.

Agrahim á nostre bon amich Sr. Fastenrath la deferencia de qu' hem sigut objecte.

Lo passat diumenje á las sis de la tarde se celebrá en l' espayós local de l' Associació de Catòlics de Barcelona la solemne vetllada que l' Academia de Montserrat y de San Lluís Gonzaga dedicá á sa augusta y excelsa Patrona la Perla de Catalunya.

Ocuparen lo sitial de la presidencia, adornat de palmeras y flors, además del reverent Dr. Gatell, Joan Mon y Ramon Colom, l' insigne poeta lírich Mossen Jascinto Verdaguer, junt ab los distingits catedràtics de la Universitat literaria, doctor don Joseph Estanyol y doctor don Delfí Donadiu.

La part musical, á cárrech dels socis senyors Barata, Escarrá, Canivell, Gonzales y Torras interpretá magistralment pessas de son repertori. La part literaria á cárrech dels académichs senyors Llosas, Traval, Colom, Elias y Guasch, que llegiren ben interpretadas poesías de dits senyors socis, aixís com també de Mossen Jaume Collell y Mossen Jascinto Verdaguer, las quals tingueren d' esser repetidas. Sobressortí en gran manera 'l discurs de fondo del senyor Muntañola, estant tal discurs ple de conceptes patriòtics y de ben atinadas observacions, essent al final coronat per una salva d' aplausos.

Pero lo mes notable d' aquesta vetllada fou la patriòtica improvisació que 'l distingit catedràtic doctor Estanyol feu poch avans de terminar la festa. Encoratjá en gran manera al jovent d' aquesta Academia á prosseguir endevant, á lluytar per la fe y la patria. No cal dir que al finalisar fou molt aplaudit. Per fi s' alsá 'l Rvnt. Consiliari de l' Academia y doná las gracias á la selecta concurrencia, aixís com als representants de la premsa y de las diferentes associacions que hi havia. S' entusiasma de tal manera al explicar las grandesas de nostra terra, que fou aplaudit diferentes vegadas. Digué que Montserrat era la Covadonga catalana, que havia de restaurar á tota la Espanya.

Nostre aplauso á la Academia.

Formant part de la Biblioteca de L' Aveng, acaba de publicarse un magnífich volum degut á la ploma del celebrat escriptor D. Joan Pons y Massaveu, titulat *Trascant per les serres (Quadros de la Segarra)*.

Altre dia nos ocuparém detingudament d' aquesta darrera obra del Sr. Pons y Massaveu.

Dinars al vespre tingué lloch en la "Lliga de Catalunya" la vetllada en honor del eminent novelista montanyés don Joseph Mª Pereda. Lo saló d' actas y 'ls dels costats s' ompliren de selectíssima concurrencia en la que hi figuravan personas de gran representació, catedràtics de la Universitat, bona representació dels més distingits escriptors catalans y bon número de senyoras.

Ocupá la presidencia lo senyor Pereda, tenint á sos costats lo president de la "Lliga

de Catalunya" don Joan Permanyer, y á don Ramon Picó y Campamar, President del Consistori dels Jochs Florals.

Comensá la sessió llegint lo senyor de Pereda un treball inédit, titulat *El reporter* y calificat per son autor d' *esbozo*.

Y per cert que més que *esbozo* es pintura perfecta y acabada del tipo reporter, fill del periodisme á la moderna, insubstancial pero carregat de detalls, atent no més que á satisfacer la curiositat del públich ab noticias de sensació pescadas allá ahont se vullga que 's trobin; interviewan un personatge, entre la desolació d' un incendi ó 'ls horrors d' un crim ó del camp de batalla. Lo treball del senyor Pereda es una sátira tremenda, més que pera 'l reporter, pera 'ls que explotan sas suors per mercadejar ab lo insana curiositat del públich, y fins contra aquest mateix públich. No cal dir que fou aplaudit estrepitosament.

A continuació llegí don Narcís Oller lo cuadro de la colecció *Tipos trashumantes*, titulat *Un artista*, traduït al catalá per don Narcís Verdager, y aquest llegí 'l capítol *Palique* de la novela *Nubes de estío*, precedint la lectura d' unas frases d' encomi al senyor Pereda per haver escrit aquellas en defensa de la literatura catalana, planas que tantas censuras li valgueren dels *chicos de la prensa* madrilenya.

Seguidament lo senyor de Pereda llegí un dels magnífichs cuadros de la colecció *Escenas montañosas*, lo titulat *Fin de una raza*, y al assentarse, la concurrencia li significá ab devoció y entusiasme ab un llarguíssim y fort picament de mans.

Finalment lo president de la "Lliga de Catalunya" don Joan Permanyer, pronunciá unas elocuentes paraulas de gracias al senyor de Pereda per l' amor que ha demostrat á nostra regió y per la brillant defensa que n' ha fet.

La Societat artístich-arqueològica de Barcelona ha acordat enviar al Ajuntament una protesta pels propòsits que s' atribueixen á la comissió del Museu de la Historia de procedir á la restauració de la taula de Dalmau, anomenada de la Verge y 'ls Concellers, y demanar que de cap manera s' autorisi la execució d' una idea que sols donaria per resultat atentar contra la puresa artística d' un dels més vells monuments de la escola pictòrica catalana de l' época ojival, que 's troba en bon estat de conservació, ja que no te cap desperfecte que aconselli la més petita reparació en la pintura.

Lo Sindicat d' Agents d' Aduanas de Port-Bou, participa al comers:

Primer. Que casi todas las expedicions de mercaderías procedentas de naciones convingudas, no tenen lo certificat de tránsito, lo qual es indispensable pera 'l pago per la 2.ª partida del aranzel.

Segon. Que per aquest motiu los agents se veuen obligats á deixarlas á Cerbére, de qual punt la Companyia du Midí las remet als dipòsits de Portvendres.

Tercer. Que las citadas mercaderías, una vegada en dipòsit, ocasionan gastos y retrassos inevitables pera tornar á aquesta.

Per los citats motius, los agents se veuen precisats á declinar tota rresponsabilitat, tant per retrassos, com per los gastos que irrogan las citadas expedicions; y suplican al comers no deixi de exigir dels remitents los certificats de tránsito, segons lo modelo approbat.